

1999 MARMARA DEPREMLERİNİN 26. YILINDA SAHTE DİPLOMALI YANDAŞLARIYLA AFETLERE DAVETİYE ÇIKARTAN BİR SİSTEME KARŞI, BİLİMLE, İNATLA, YİNE VE YENİDEN KATILIMCI, ERİŞİLEBİLİR VE EKOLOJİK BİR AFET RİSK YÖNETİMİ

Bugünlerde karşı karşıya kaldığımız sahte diploma skandalı, Meslek Odalarının Anayasal yetkilerinin gasp edildiği, katılımcılığın, liyakatin, şeffaflığın, hesap verebilirliğin hiçe sayıldığı, demokratik kanalların kapatıldığı, kamusal denetimin bilinçli olarak zayıflatıldığı bir sistemin, hayatın her alanında olduğu gibi afet yönetiminde de bizleri nasıl büyük bir acizliğe sürüklediğini gördük ve görmeye de devam edeceğiz. Bunun en güncel ve somut örnekleri yurdumuzun dört bir yanından gelen, her biri ekolojik bir felakete dönüşerek içimizi yakan orman yangınları, 10.08.2025 günü, Türkiye

saati ile 19.53'te meydana gelen merkez üssü Sındırgı (Balıkesir) olan 6.1 büyüklüğündeki depremle ve Ankara'nın depremler için güvenli bir liman olduğu algısını yıkan 11.08.2025 tarihinde meydana gelen merkez üssü Ankara-Etimesgut olan 3.3 büyüklüğündeki depremler olmuştur.

Yaşadığımız bu olaylarda;

- Bir yanda ormanlarımızı kurtarmak için canlarını feda etmekten çekinmeyenler, diğer yandan ormanları, tarım alanlarını, zeytinlikleri, sulak alanları, milli parkları

ranta ve talana açarak afetlere davetiye çıkartan bir sistem,

- Bir yanda her geçen yıl sıklığı ve şiddeti artan afetlere karşı bütünleşik ve istikrarlı bir mücadele arayışı, diğer yanda sahte diplomalı yandaşlarıyla afetleri topluma “Takdiri İlahi” ve “Mücbir Sebep” olarak sunan ve bu nedenle bir şey yapıyormuş gibi görünüp aslında “Yara Sarma Dışında” bir şey yapmayan ve sürekli yeni kırılğanlıklar üreten bir sistem,
- Bir yanda 6 büyüklüğündeki depremi zarar verici olmaktan çıkartan gelişmiş dünyanın uyguladığı risk azaltma politikaları, diğer yandan, 6 büyüklüğündeki bir depremde onlarca binası yıkılan kırılğan bir Türkiye.

Bugün dünyada bilim ve teknolojiye gelinen nokta, afetlerle mücadelede kazanılan deneyimler ve çıkartılan dersler bizlere bir şeyi açık ve net olarak göstermektedir ki; başta depremler olmak üzere volkanik faaliyetler, heyelanlar, kaya düşmeleri, sıvılaşma, tsunami, sel, taşkın, kuraklık gibi doğa kaynaklı olaylar, gezegenimizin jeodinamik süreçlerinin doğal ürünüdür. Bu olayları afete dönüştüren toplumların sahip olduğu ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal vb.

kırılğanlıklardır ve bu kırılğanlıklar azaltılabilir, riskler düşürülebildikçe afet zararları da azalmaktadır.

Türkiye her afet olayında, daha önce hiç bir afet olayı yaşamamış gibi afetlere her seferinde hazırlıksız yakalanan ve her seferinde ağır faturalar ödeyen bir ülke görünümündedir. Sıradan doğa olaylarının felakete dönüşmesini engelleyemeyen, doğal çevremizi yok eden, bizlerin ve doğadaki diğer canlı varlıkların yaşam hakkını korumayan, adı ve kaynağı ne olursa olsun bir türlü çalışmayan ya da çalıştırılmayan ve de güncel bilgi ve teknoloji çerçevesinde yenileyemeyen “İmar, Afet, Planlama, Yapı Üretim ve Denetim, Kentsel Dönüşüm, Afet Risk Azaltma, Afetlere Müdahale” yasaları gibi çoğunluğu kâğıt üzerinde kalan stratejiler, planlar, yasal mevzuat ve belgeler BİZLERİ KORUMUYOR.

DİRENÇLİLİK DEĞİL, KIRILGANLIK ÜRETEN DÜZENDEN HEMEN KURTULMALIYIZ!

Sistemsal bir altyapı ve toplumsal bir değer yaratmadan ve onun etrafında bütünleşmeden bu olumsuz döngüden kurtulmak mümkün

değildir. Ülkemizi kurtaracak olan sahte diplomalılar ve onların sistemi değil her kişi ve kurumun sahip çıkabileceği nitelikte bir ulusal “Afet Risk Yönetim” sistemidir.

Dünya Bankası gibi kurumların veya serbest piyasa kurallarının değil, kamu yararı ve sosyal hukuk devleti ilkelerinin hakim olduğu bir “Ulusal Afet Risk Azaltma Yönetimidir.”

Sadece insanı odağına alan değil, tüm doğal çevre ve varlıkların afet güvenliğine odaklanan bir Ulusal Afet Risk Yönetimidir.

Değerli Basın Emekçileri,

Başta Anayasanın 135’inci maddesi olmak üzere 6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde faaliyet sürdüren kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşu olan TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak sadece afetlerin nedenlerini söylemekle yetinmedik neler yapılması gerektiğini de kamuoyu ile her zaman paylaştık ve paylaşmaya da devam edeceğiz. 17 Ağustos 1999 Depremi’nin 26. Yıldönümünde bu konudaki yaklaşımı-

mızı bir kez daha sizlerin aracılığıyla kamuoyuyla paylaşmak isteriz.

- Yaşanan her afet olayı Takdiri İlahi değil hazırlıklarının ve risk azaltma yatırımlarının zamanında yapmayan İdareden kaynaklı, Takdiri İdaridir. Bu nedenle İzmir’de, Çanakkale’de, Balıkesir’de, Muğla’da, Tekirdağ’da, Bursa’da, Manisa’da veya başka bir yerde günlerce süren yangınlar; on binlerce insanımızın ölümüne yol açan depremler kader değildir. Yangın mevsimi gelmeden veya bir deprem olmadan gerekli risk azaltma önlemlerini alabilen bir idare ve sistem gereklidir.
- Sadece bina ve yapı çevreye odaklanmış bir afet risk yönetimi doğru değildir, başarılı olamaz. Yapı çevrenin dirençli kılınması elbette çok önemlidir. Ancak hiçbir afet risk yönetim sistemi yapı çevreyi insanlardan ve doğal çevresinden kopartarak münferit olarak değerlendir(e)mez. Afetin sosyal, psikolojik boyutuna, kültürel ve doğal değerlere ve tüm varlıklara etkisine bütüncül bakan bir afet yönetim döngüsü inşa edil-

melidir.

- Afete yol açan jeolojik kırılğanlıklar araştırılmalı, tehlike ve risk haritaları üretilmeli, arazi kullanımına ve yapılaşmaya yönelik kısıtlayıcı kararlar geliştirilerek mekânsal planlamaya mutlaka entegre edilmelidir. Aksi takdirde hazırlanan tehlike ve risk haritaları bugün olduğu gibi duvarlarımızı süsleyen görsel birer tablo olmanın dışında bir anlam ifade etmeyecektir.
- Afet yönetimini devletin tek başına yürüteceği bir faaliyet alanı olarak gören anlayıştan ve katılımsız karar süreçlerinden hemen vazgeçilmelidir. Afetlerle mücadele doğası gereği yerelde planlanır ve başlar, yerelde kazanılır. Başta Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere yerel yönetimlerin etkin ve verimli bir afet risk azaltma ve müdahale hizmeti için yereldeki çalışmaların ana aktörü ve koordinatörü olmasının sağlanması için gerçekçi adımlar atılmalı; afet yönetim döngüsündeki kalıcı konut alanı seçimi, kamulaştırma gibi iş ve işlemlerin karar süreçlerinde afetzedeler başta olmak üzere o bölgede yaşanan tüm bireyler ile meslek odalarının katılımına açık olmalıdır.
- Ülkemizde uygulanan afet yönetim sistemi katılımcı bir anlayışla hazırlanmalı ve yine ihtiyaçlar çerçevesinde katılımcı bir anlayış-

la sürekli yenilenmelidir. Katılımcılık beraberinde Sendai Afet Risk Azaltma Çerçeve (2015-2030) belgesinde de vurgulandığı üzere, şeffaflık ve hesap verebilirliği getirmeli ve sistem bu değerleri bir arada içermelidir. Bu önerimiz Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun 25/03/2025 tarih ve 2025/42 sayılı "Afet ve Acil Durumlarda Kamu Görevlilerince Uyulması Gereken Etik Davranış İlkeleri" başlıklı ilke kararında yer almıştır. Söz konusu ilke kararında risk ve zarar azaltma odaklı yaklaşım içinde olmak, toplumsal bilgilendirme ve bilinçlendirmeyi geliştirmek, insan onuruna saygı, şeffaflık ve katılımcılık birer etik tutum ve aynı zamanda uyulması gereken kurallar bütünü olarak belirtilmiştir.

- Yapı, İmar, Çevre ve Afet mevzuatı yeniden oluşturularak dünyada afet risk yönetim anlayışının genel kabul gören Birleşmiş Milletler Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi gibi belgelerinde vurgulanan yaklaşım esas alınarak teknik düzenlemeler, yetki, görev sorumluluk ve organizasyonlar yeniden tanımlanmalıdır. Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği gibi adıyla plansızlığı teşvik eden ve ucu açık bırakılmış düzenlemeler ivedilikle kaldırılmalı; "yapı kayıt belgesi" gibi farklı adlarda ama özü imar affı olan uygulamalar yasaklanmalı; kentsel ve kırsal

tüm alanların jeolojik-jeoteknik incelemeleri tamamlanarak yerleşime uygunluk ve afetsellik değerlendirmeleri yapılmalıdır. Bu kapsamda Ulusal afet risk yönetim sistemini destekleyen bir AFET HUKUK SİSTEMİ oluşturulmalı ve alanında uzmanlaşmış AFET MAHKEMELERİ kurulmalı; “AFET SUÇLARI” için özel yasalar çıkarılarak veya Türk Ceza Kanuna eklenilerek bu suçları işleyen kişi ve kurumlar için ağır cezalar tanımlanmalıdır.

- Afet yönetim hizmetleri “bir sosyal yardım hizmeti” veya “bütçeye yük oluşturan bir faaliyet” olarak değil ülkenin geleceğine yapılan bir yatırım olarak değerlendirilmelidir. Risk azaltma, müdahale ve iyileştirme gibi afet risk yönetim döngüsündeki tüm faaliyetlerin finansmanı için “Afet Fonu” oluşturulmalı ve sosyal adalet temelinde başta kentsel rantlar olmak üzere değişik kaynaklar yaratılmalıdır. Afet ekonomisinin temeli risk azaltma ve yoksullukla mücadele olmalıdır.
- Ülkemizin afetlere hazır ve dirençli hale gelebilmesi için acil bir şekilde “Afet, Acil Durum ve İklim Değişikliği Bakanlığının” kurulması sağlanmalıdır. Afet yönetimindeki kurumsal aktörler arasındaki yatay ve dikey ilişkiler yeniden düzenlenmeli; anılan Bakanlığın koordinasyonu altında ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte afet yönetim uygulanması üzerinde olumlu bir etki yaratacak kurumsal yapılanma modeli geliştirilmelidir.

Yukarıda sıralanan genel önerilere mesleki derinliğimiz ve deneyimlerimiz açısından aşağıdaki yaklaşım ve önerileri ilave edebiliriz;

- İmar, Yapı Üretim ve Denetim, Afet ve Risk Azaltma mevzuatı yeniden oluşturularak dünyada afet risk yönetim anlayışının genel kabul gören Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi gibi belgelerinde vurgulanan jeoloji mühendisliği yaklaşımları bu yeni mevzuata entegre edilmelidir. Bu çerçevede JEOLJİ MÜHENDİSLİĞİNİ GÖRMEZDEN GELEN YAPI ÜRETİM VE DENETİM MEVZUATI YERİNE BİLİMSEL VE KAMU YARARI EKSENİNDE YENİ BİR MEVZUAT GELİŞTİRİLMELİDİR.

- 1968 yılında yayımlanan “Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik”in 6 ıncı Bölüm 3 üncü maddesiyle resmi ve özel tüm binalar için zorunlu hale getirilen ancak daha sonraki yıllarda alınan yanlış uygulama kararların bir sonucu olarak muğlaklaştırılan; TBMM’de 3194 sayılı İmar Kanun Tasarısını görüşmeleri sırasında “zemin etüdü projesinin” yasa kapsamında zorunlu bir belge olması için verilen değişiklik önergesinin Bayındırlık ve İmar Komisyonu ile dönemin Hükümetinin karşı çıkması sonucu ret edilen zemin ve temel etütleri 1999 depremlerine kadar unutulmuştur. Bu sürecin ne yazık ki bir tekrarı yaşanıyor; başta içinde yaşadığımız binalar olmak üzere yapı çevrenin afetlere karşı dayanıklılığının güvencesi ve ilk adımı olan ZEMİN VE TEMEL ETÜT ÇALIŞMALARINI BİR YÜK OLARAK GÖREN; BU ETÜTLERİN VE RAPORLARININ HAZIRLANMASININ ANA BİLEŞENİ JEOLJİ MÜHENDİSLERİNİ YOK SAYAN ÖRNEKLER ARTMIŞTIR. PLANLAMA VE YAPI ÜRETİM VE DENETİM SÜREÇLERİNDE JEOLJİ MÜHENDİSLİĞİ HİZMETLERİNE HAK ETTİĞİ DEĞERİ VE ÖNEMİ VEREN BİR YAKLAŞIM GELİŞTİRİLMELİDİR.
- Ülkenin diri fay, sismotektonik, heyelan envanter ve duyarlılık, tıbbi jeoloji, volkanik aktivite, obruk, oturma ve çökme, tsunami, taşkın tehlike haritaları tamamlanarak mekânsal planlama ve yatırım kararlarında altlık olarak kullanılması zorunlu hale getirilmeli, çevre düzeni ve uygulama imar planlarına işlenmeli; bu haritaların kullanım süreçlerine erken uyarı sistemleri entegre edilmelidir.
- 08.2025 tarihinde Ankara’da meydana gelen deprem sadece Başkentlilerin deprem/afet emniyetinde yeni bir sayfa açmakla kalmamış tüm ezberleri de bozmuştur., Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı (Afet İşleri Daire Başkanlıkları) bir araya gelerek, Üniversitelerinde desteğini alarak büyükşehir sınırları içindeki alanların BAŞTA DIRİ FAY VE DEPREMSEL-

LIK OLMAK ÜZERE BUTUNLEŞİK AFET TEHLİKE HARİTALARI HIZLA HAZIRLANMALIDIR.

- Yerleşim alanlarının 1/5000 ve 1/1000 ölçekli jeolojik-jeoteknik ve mikrobölgeleme etütleri yapılarak deprem, heyelan, su baskını, volkanik tehlikeler, tıbbi jeoloji vb. tehlikelerin yarattığı riskler modellenmeli; bu alanların yerleşime uygunluk değerlendirmeleri yapılarak risk azaltıcı arazi kullanım önlemleri belirtilmeli, her düzeyde hazırlanan planlara işlenmelidir.
- Yüzey Faylanması Tehlikesi Değerlendirmesi konusunda yasal alt yapı oluşturularak başta içinden fay geçen yerleşimler olmak üzere sakinim bandı oluşturulmasına karar verilmesi durumunda yapılaşma için gerekli kısıt kararları uygulanmalıdır.

Değerli Basın Emekçileri,

Başta jeolojik araştırmalar olmak üzere yapılan çeşitli bilimsel araştırmalar ülkemiz yerleşimlerindeki jeolojik, yapısal, ekolojik, sosyal, kültürel ve yönetsel kırılganlıklar o derece yüksektir ki; doğa olayları meydana geldiklerinde hızla birer afete dönüşerek önemli can ve mal

kayıplarının yaşanmasına yol açabilmektedir. Bu verili durum nedeniyle ülkemizde merkezi ve yerel idarelerin en temel görevlerinden biri gelecekte meydana gelebilecek afetlerden toplumu koruyacak RİSK AZALTMA POLİTİKALARINI UYGULAMAK olmalıdır.

Sahte diplomalı yandaşlarıyla afetleri topluma “Takdiri İlahi” veya “Mücbir Sebep” olarak sunan ve bu nedenle bir şey yapıyormuş gibi görünüp aslında “Yara Sarma” dışında hiçbir şey yapmayan ve sürekli yeni kırılganlıklar üreten bir sistem BUNU BAŞARAMAZ. Etkin bir mevzuat altyapısını, güçlü kurumsal yapılanmayı, afet güvenliğini önceleyen bir ekonomiyi, tedbirleri kararlılıkla uygulayan bir siyaseti ve afet farkındalığı yüksek bir toplumu ANCAK BU TEMELDE MÜCADELE EDENLER YARATABİLİR.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak bu yoldaki mücadelemizi sürdüreceğimizi ifade etmek isteriz.

Bilimle, Emekle, Umutla ve İnatla
Saygılarımızla